NCERT
National Council Of Educational Research And Training

NCERT Solutions for Class 10 Sanskrit (Bhav): Chapter 9-अव्ययानि

IndCareer
Schools
indCareer indCareer indCareer

NCERT Solutions for Class 10 Sanskrit (Bhav): Chapter 9-अव्ययानि

Class 10: Sanskrit (Bhav) Chapter 9 solutions. Complete Class 10 Sanskrit (Bhav) Chapter 9 Notes.

NCERT Solutions for Class 10 Sanskrit (Bhav): Chapter 9-अव्ययानि

NCERT 10th Sanskrit (Bhav) Chapter 9, class 10 Sanskrit (Bhav) Chapter 9 solutions

अभ्यासः

https://www.indcareer.com/schools/ncert-solutions-for-class-10-sanskrit-bhav-chapter-9-avyayani/

अव्ययपदानि — **(पृष्ठ 78)**

प्रश्न 1.

अधोलिखितानि वाक्यानि पठित्वा अव्ययपदानि चित्वा लिखत

(i) एकदा तस्य भार्या पितुर्गृहं प्रति चलिता। — ……………………..

(ii) भवान् कुतः भयात् पलायितः। — ……………………..

(iii) तत्र गम्यताम्। –……………………..

(iv) त्वं सत्वरं चल। — ……………………..

(v) तेन सदृशं न अस्ति। — ……………………..

(vi) गीता सुगीता च वदतः। — ……………………..

(vii) यदा सः पठति तदा एव शोभते। — ……………………..

(viii) तापसौ लवकुशौ ततः प्रविशतः। — ……………………..

(ix) अलम् अतिदाक्षिण्येन। — ……………………..

(x) अहम् अपि श्रावयामि। — ………………………

उत्तर:

वाक्यानि — अव्ययपदानि

(i) एकदा तस्य भार्या पितुर्गृहं प्रति चलिता। — एकदा

(ii) भवान् कुतः भयात् पलायितः। — कुतः

(iii) तत्र गम्यताम्। — तत्र

(iv) त्वं सत्वरं चल। — सत्वरं

(v) तेन सदृशं न अस्ति। — सदृशं न

(vi) गीता सुगीता च वदतः। — च

(vii) यदा सः पठति तदा एव शोभते। — यदा, तदा, एव

(viii) तापसौ लवकुशौ ततः प्रविशतः। — ततः

(ix) अलम् अतिदाक्षिण्येन। — अलम्

(x) अहम् अपि श्रावयामि। — अपि

NCERT 10th Sanskrit (Bhav) Chapter 9, class 10 Sanskrit (Bhav) Chapter 9 solutions

प्रश्न **2.**

उचिताव्ययपदैः रिक्तस्थानानि पूरयत

मञ्जूषा**-** सर्वत्र**,** एव**,** इति**,** ननु**,** एवम्**,** तत्र**,** उच्चैः**,**तथापि**,** बहुधा**,** मा

(i) मम गुरुः ………….. भगवान् वाल्मीकिः।

(ii) कः ………….. भणति?

(iii) कुपिता सा ………….. वदति।

(iv) त्वं ………….. गच्छ।

(v) यूयं चापलं ………….. कुरुत।

(vi) कृषीवल: बहुवारं प्रयत्नमकरोत् ………….. वृषः नोत्थितः।

(vii) कृषक: बलीव ………….. पीडयति।

(viii) बहूनि अपत्यानि मे सन्ति ………….. सत्यम्।

(ix) सर्वेषु अपत्येषु जननी तुल्यवत्सला ………….. ।

(x) ………….. जलोपप्लवः सञ्जातः।

उत्तर:

(i) मम गुरुः ननु भगवान् वाल्मीकिः।

(ii) कः एवम् भणति?

(iii) कुपिता सा उच्चैः वदति।

(iv) त्वं तत्र गच्छ।

(v) यूयं चापलं मा कुरुत।

(vi) कृषीवल: बहुवारं प्रयत्नमकरोत् तथापि वृषः नोत्थितः।

(vii) कृषक: बलीव बहुधा पीडयति।

(viii) बहूनि अपत्यानि मे सन्ति इति सत्यम्।

(ix) सर्वेषु अपत्येषु जननी तुल्यवत्सला एव ।

(x) सर्वत्र जलोपप्लवः सञ्जातः।

प्रश्न 3.

विपर्ययाव्ययपदैः सह योजयत **(पृष्ठ 79)**

यत्र	यथा ....
यथैव	यदा ....
यदैव	यावत् ....
अत्र..................	यदि ....

उत्तर:

यत्र तत्र	यथा तथा
यथैव तथैव	यदा तदा

यदैव तदैव

यावत् तावत्

अत्र तत्र

यदि तर्हि

प्रश्न 4.

उचितार्थैः सह मेलनं कुरुत

(i)	पुरा	नहीं / मत
(ii)	उच्चैः	हमेशा
(iii)	नूनम्	परंतु
(iv)	इत्थम्	ही
(v)	सर्वथा	इस प्रकार
(vi)	एवम्	सब प्रकार से
(vii)	एव	इस प्रकार से
(viii)	परम्	निश्चय
(ix)	सदा	ज़ोर
(x)	मा	प्राचीन काल में

उत्तर:

(*i*)	पुरा	*प्राचीन काल में*
(*ii*)	उच्चैः	*ज़ोर*
(*iii*)	नूनम्	*निश्चय*
(*iv*)	इत्थम्	*इस प्रकार से*
(*v*)	सर्वथा	*सब प्रकार से*
(*vi*)	एवम्	*इस प्रकार*
(*vii*)	एव	*ही*
(*viii*)	परम्	*परंतु*
(*ix*)	सदा	*हमेशा*
(*x*)	मा	*नहीं/मत*

NCERT 10th Sanskrit (Bhav) Chapter 9, class 10 Sanskrit (Bhav) Chapter 9 solutionsप्

रश्न **5.**

उचिताव्ययपदैः सह रिक्तस्थानानि पूरयत–

यथा-तथा, यदि-तर्हि ,यथैव-तथैव, यत्र-तत्र, यावत्-तावत्

(i) ………….. लवः ………….. कुशः।

(ii) ………….. अहं कृष्णवर्णः ………….. त्वं किं गौराङ्गः!

(iii) ………….. गुरुः वदति ………….. शिष्यः करोति।

(iv) ………….. वृक्षाः ………….. खगाः।

(v) ………….. लता आगच्छति ………….. त्वं तिष्ठ।

उत्तर:

(i) यथा लवः तथा कुशः।

(ii) यदि अहं कृष्णवर्णः तर्हि त्वं किं गौराङ्गः!

(iii) यथैव गुरुः वदति तथैव शिष्यः करोति।

(iv) यत्र वृक्षाः तत्र खगाः।

(v) यावत् लता आगच्छति तावत् त्वं तिष्ठ।

NCERT 10th Sanskrit (Bhav) Chapter 9, class 10 Sanskrit (Bhav) Chapter 9 solutions

प्रश्न 6.

उदाहरणानुसारं लिखत

(i) श्वः सोमवासरः..........................

(ii) ....

(iii) ....

(iv) ....

(v) ....

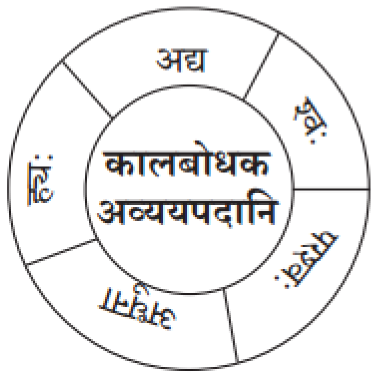

उत्तर:

(i) श्वः सोमवासरः

(ii) परश्वः मंगलवासरः

(iii) अद्य रविवासरः

(iv) ह्यः शनिवासरः

(v) अधुना अवकाशः

प्रश्न 7.

पर्यायाव्ययपदानि लिखत

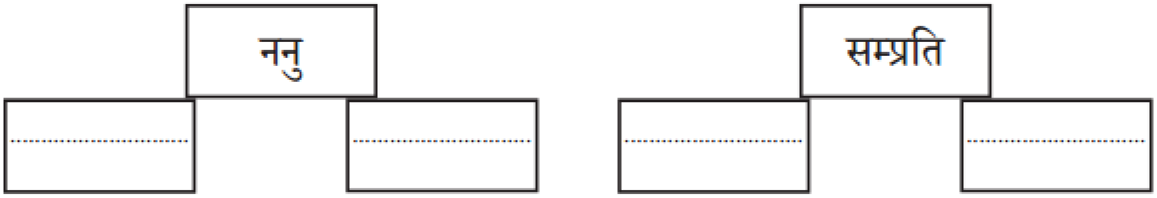

उत्तर:

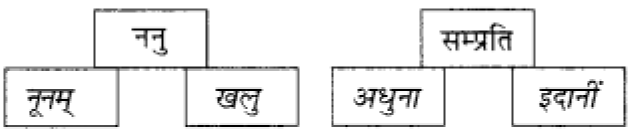

NCERT 10th Sanskrit (Bhav) Chapter 9, class 10 Sanskrit (Bhav) Chapter 9 solutions

Chapterwise NCERT Solutions for Class 10 Sanskrit (Bhav) :

- Chapter 1-अपठितावबोधनम्
- Chapter 2-पत्रलेखनम्
- Chapter 3-अनुच्छेदलेखमन्
- Chapter 4-चित्रवर्णनम्
- Chapter 5-रचनानुवादः (वाक्यरचनाकौशलम्)
- Chapter 6-सन्धिः
- Chapter 7-समासा:
- chapter 8-प्रत्यया:
- Chapter 9-अव्ययानि
- Chapter 10-समय:
- Chapter 11-वाच्यम्
- Chapter 12-अशुद्धिसंशोधनाChapter 13-मिश्रिताभ्यासः
- Sanskrit : आदर्शप्रश्नपत्रम्

About NCERT

The National Council of Educational Research and Training is an autonomous organization of the Government of India which was established in 1961 as a literary, scientific, and charitable Society under the Societies Registration Act. The major objectives of NCERT and its constituent units are to: undertake, promote and coordinate research in areas related to school education; prepare and publish model textbooks, supplementary material, newsletters, journals and develop educational kits, multimedia digital materials, etc.Organise pre-service and in-service training of teachers; develop and disseminate innovative educational techniques and practices;collaborate and network with state educational departments, universities, NGOs and other educational institutions; act as a clearing house for ideas and information in matters related to school education; and act as a nodal agency for achieving the goals of Universalisation of Elementary Education.In addition to research, development, training, extension, publication and dissemination activities, NCERT is an implementation agency for bilateral cultural exchange programmes with other countries in the field of school education.Its headquarters are located at Sri Aurobindo Marg in New Delhi. Visit the Official NCERT website to learn more.